

Danuta Tarnowska

Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 26 sierpnia 2004 r., sygn. WA 20/04¹

Sąd I instancji, orzekając w trybie określonym w art. 335 § 1 k.p.k., związany jest wnioskiem prokuratora co do wymiaru kary zasadniczej oraz środków karnych, i orzeczenie wydane niezgodnie z takim wnioskiem stanowi obrazę przepisów postępowania mającą istotny wpływ na treść orzeczenia. Sąd, orzekając bowiem wbrew wnioskowi prokuratora, narusza ugodę zawartą pomiędzy prokuratorem i oskarżonym, która określiła warunki dobrowolnego poddania się odpowiedzialności karnej przez oskarżonego.

Pogląd Sądu Najwyższego uznać należy za słuszny, albowiem taka wykładnia znajduje uzasadnienie w przepisach obowiązującego kodeksu postępowania karnego, tj. w art. 335 § 1 i art. 343 § 6 i 7 k.p.k.

Z przepisu art. 335 § 1 k.p.k. wynika bowiem, iż wniosek stanowi propozycję prokuratora uzgodnioną z podejrzanym, a skierowaną do sądu, by ten wymierzył podejrzanemu karę lub zastosował środek karny określony we wniosku bez przeprowadzania rozprawy. Z istoty wniosku wynika, że powinien on zawierać propozycję wydania bez przeprowadzania rozprawy wyroku skazującego oskarżonego za zarzucane przestępstwo na określoną karę lub środek karny. Ma to być wniosek konkretny, co wynika z istoty porozumienia. Podejrzanym, wyrażając zgodę na skazanie bez rozprawy, ma na uwadze łagodniejsze potraktowanie przez sąd; musi więc wiedzieć, jaka może go spotkać represja².

Wniosek o skazanie bez rozprawy nie może być skierowany bez uprzedniego uzgodnienia go z oskarżonym. Świadczy o tym fakt, że wniosek musi zawierać uzgodnioną propozycję co do kary lub środka karnego. Oskarżony musi wyrazić zgodę na taki sposób załatwienia sprawy. Dochodzi więc do porozumienia pomiędzy prokuratorem a oskarżonym³. Oskarżony decyduje się więc na to, że zostanie skazany bez przeprowadzania rozprawy na

---

¹ OSNWSK 2004, nr 1, poz. 1486.

² J. Bratoszewski, L. Gardocki, Z. Gostyński, S. M. Przyjemski, R. A. Stefański, S. Zabłocki, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, t. II, Warszawa 2004, s. 513.

³ A. Marek, Konsensualny model rozstrzygania spraw w procesie karnym, (w:) Zasady procesu karnego wobec wyzwań współczesności. Księga ku czci Profesora S. Waltosia, Warszawa 2000, s. 165; D. Nowocien, Wybrane zagadnienia dotyczące porozumień w procesie karnym będących podstawą instytucji uregulowanych w art. 335 k.p.k. i art. 387 k.p.k., (w:) Nowa kodyfikacja prawa karnego, pod red. L. Boguni, t. XI, Wrocław 2002, s. 97.

uzgodnioną z prokuratorem karę lub środek karny. Z istoty porozumienia wynika, że negocjowane są warunki, na jakich oskarżony rezygnuje z przeprowadzenia rozprawy. Zgoda oskarżonego musi być dobrowolna⁴, wyraźna, co wynika z faktu, że chodzi o uzgodnienie z oskarżonym kary lub środka karnego⁵.

Składając wniosek do sądu prokurator dysponuje już więc uzgodnioną z podejrzanym propozycją określonej kary lub środka karnego. Z przepisu art. 343 § 7 k.p.k. wynika, że sąd przychylając się do wniosku prokuratora jest związany tym uzgodnieniem. Sąd nie jest jednak obowiązany uwzględnić wniosku i skazać oskarżonego bez przeprowadzenia rozprawy. Jeżeli uzna, że choćby jeden z warunków określonych w art. 335 § 1 k.p.k. nie jest spełniony, może – zgodnie z art. 343 § 7 k.p.k. – nie uwzględnić wniosku. Nie będąc związany wnioskiem prokuratora, może go uwzględnić lub odmówić skazania i sprawę skierować na rozprawę. Trafnie podkreśla się w doktrynie, że treść art. 343 § 6 k.p.k. nie świadczy o związaniu sądu wnioskiem prokuratora⁶. Przepis ten przesądza o tym, że sąd nie może wydać innego, niż wyrok skazujący, rozstrzygnięcia w razie uwzględnienia wniosku.

Konsekwencją nieuwzględnienia wniosku jest skierowanie sprawy do rozpoznania na zasadach ogólnych⁷, czyli z reguły na rozprawie. Drugą możliwością jest uprawnienie sądu do zaproponowania modyfikacji wniosku na posiedzeniu, gdyż sąd nie jest związany wnioskiem prokuratora co do kary zasadniczej lub środka karnego. Jednakże takiej modyfikacji może dokonać prokurator za zgodą oskarżonego. Możliwa jest więc modyfikacja wniosku w toku postępowania przed sądem, w tym również na skutek sugestii sądu, gdyż sąd nie jest uprawniony do samodzielnej modyfikacji wniosku. To mogą uczynić wyłącznie strony⁸. Sąd nie jest również uprawniony do częściowego uwzględnienia wniosku prokuratora, tj. do wyrażenia zgody na skazanie bez rozprawy i jednoczesnej zmiany kary lub środka karnego. Jest to niemożliwe, gdyż z treści art. 343 § 6 i 7 k.p.k. wynika, że uwzględniając wniosek, sąd skazuje oskarżonego, a uznając, że nie zachodzą podstawy do jego uwzględnienia, sprawa podlega rozpoznaniu na zasadach ogólnych⁹.

⁴ R. Koper, Zgoda oskarżonego jako warunek skazania bez rozprawy, *Palestra* 2001, nr 5–6, s. 45; R. A. Stefański, Wniosek prokuratora o skazanie oskarżonego bez rozprawy, *Prok. i Pr.* 1998, nr 2, s. 17.

⁵ J. Bratoszewski, L. Gardocki, Z. Gostyński, S. M. Przyjemski, R. A. Stefański, S. Zabłocki, *Kodeks postępowania...*, s. 515.

⁶ E. Kruk, Wyrok skazujący sądu pierwszej instancji w trybie art. 335 k.p.k., *Kantor Wydawniczy Zakamycze*, Kraków 2005, s. 117.

⁷ M. Zbrojewska, *Dobrowolne poddanie się karze w kodeksie postępowania karnego*, Białystok 2002, s. 31.

⁸ S. Steinborn, *Porozumienia w polskim procesie karnym*, *Kantor Wydawniczy Zakamycze*, Kraków 2005, s. 308.

⁹ R. A. Stefański, *Wniosek prokuratora...*, s. 19; Z. Gostyński, *Zasada szybkości w nowym kodeksie postępowania karnego*, (w:) *Nowy kodeks postępowania karnego. Zagadnie-*

Sąd nie ma możliwości uwzględnienia wniosku w części co do samego skazania w trybie konsensualnym, z pominięciem propozycji dotyczących wymiaru kary i innych sankcji karnych¹⁰. Sąd nie może więc wymierzyć oskarżonemu innej kary lub środka karnego niż wnioskowane przez prokuratora. Jeżeli dojdzie do wniosku, że zamiast proponowanej przez prokuratora np. kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania należy orzec tylko środek karny, nie może oskarżonego skazać, ale musi sprawę skierować na rozprawę. Nie ma jednak przeszkód, by prokurator za zgodą oskarżonego zmodyfikował wniosek w takim kierunku. Z inicjatywą zmiany może wystąpić także na posiedzeniu sąd¹¹, uprzedzając strony, że wniosek może zostać nie uwzględniony, pod warunkiem, że zostanie przekształcony przez prokuratora za zgodą oskarżonego¹². Za zgodą oskarżonego prokurator może tylko zmodyfikować swój wniosek, ale w granicach wskazanych w art. 335 k.p.k.¹³.

Propozycja sądu, co do modyfikacji wniosku, może nie znaleźć uznania prokuratora lub oskarżonego. Sąd nie może samodzielnie dokonać zmiany propozycji zawartych we wniosku. Sąd może jedynie nie uwzględnić wniosku¹⁴ i rozpoznać sprawę na zasadach ogólnych (art. 343 § 7 k.p.k.). Sędzia wydający rozstrzygnięcie negatywne w przedmiocie wniosku o skazanie bez przeprowadzania rozprawy, może rozpoznać tę samą sprawę na rozprawie. Nie podlega on wyłączeniu. Powyższe stanowisko znajduje uzasadnienie także we wcześniejszym orzecznictwie Sądu Najwyższego¹⁵, w którym stwierdził, iż sąd nie jest związany treścią wniosku prokuratora złożonego w trybie określonym w art. 335 § 1 k.p.k. w tym sensie, że potrzeba dokonania jakiegokolwiek zmiany jego treści musi powodować rozpoznanie sprawy na zasadach ogólnych (art. 343 § 5, ob. – art. 7) k.p.k.¹⁶. Konsekwencją nieuwzględnienia wniosku z art. 335 k.p.k. jest skierowanie sprawy na rozprawę¹⁷.

---

nia węzłowe, Kraków 1998, s. 381; R. A. Stefański, Skazanie bez rozprawy w znowelizowanym kodeksie postępowania karnego, *Prok. i Pr.* 2003, nr 6, s. 56.

¹⁰ S. Steinborn, *Porozumienia w polskim...*, s. 309.

¹¹ W. Grzeszczyk, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2005, s. 332.

¹² J. Bratoszewski, L. Gardocki, Z. Gostyński, S. M. Przyjemski, R. A. Stefański, S. Zabłocki, *Kodeks postępowania...*, s. 523; E. Kruk, *Wyrok skazujący...*, s. 118.

¹³ E. Kruk, *Glosa do uchwały SN z dnia 8 lutego 2000 r.*, I KZP 52/99, *Prok. i Pr.* 2000, nr 9, s. 132.

¹⁴ T. Grzegorzczak, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Kraków 2005, s. 879.

¹⁵ Wyrok SN z dnia 3 sierpnia 2000 r. – WKN 16/00, OSNKW 2000, nr 11–12, poz. 101.

¹⁶ W. Grzeszczyk, *Kodeks postępowania...*, s. 332; J. Grajewski, L. K. Paprzycki, S. Steinborn, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. I, Kraków 2006, s. 920; K. T. Boratyńska, A. Górski, A. Sakowicz, A. Ważny, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2005, s. 613.

¹⁷ A. Zachęta, *Wyrok skazujący wydany bez przeprowadzenia rozprawy* (art. 335 § 1 k.p.k.), *Przegląd Sądowy* 2001, nr 1, s. 73.

Dostrzeżenie również rażącego uchybienia, np. uzyskanie zgody oskarżonego na wymierzenie bezwzględnej kary pozbawienia wolności, podobnie jak uznanie, że nie zachodzą podstawy do wymierzenia oskarżonemu jednej z kar lub środków karnych wymienionych w art. 335 § 1 k.p.k. albo odstąpienia od wymiaru kary, obliguje sąd do rozpoznania sprawy na zasadach ogólnych (art. 343 § 5 – ob. § 7) k.p.k.¹⁸.

Sąd I instancji, orzekając w trybie art. 343 § 1 k.p.k., jest więc związany treścią uzgodnienia pomiędzy prokuratorem a oskarżonym w przedmiocie kar i środków karnych. Naruszenie propozycji zawartych we wniosku i nie rozpoznanie sprawy na rozprawie skutkować winno uznaniem, iż doszło (tak jak orzekł Sąd Najwyższy w przedmiotowym wyroku) do naruszenia przepisów postępowania, co mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia i w konsekwencji winno prowadzić do uchylenia wyroku i przekazania sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

---

¹⁸ Wyrok SN z dnia 21 marca 2003 r., II KK 36/03, niepubl.